NETWORKS

VERKÆTLANARLÝSING

OLE2

Undrverkætlan: **NETWORKS**
Verkætlanarstjóri:
Sveiney Sverrisdottir
Samskiftisupplýsingar:
ssd@fkf.fo

Luttakarar:
City of Luleå, lars@Projectservices.se
Oulu City, anna.haverinen@ouka.fi
Føroya Kommunufelag, kontakt@fkf.fo

Northern Periphery Programme 2007–2013

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

Fylgiskjøl

Nr.	Dokument navn
A	NetworkActivityPlanFinal.pdf
B	NetworksTimePlanFinal.pdf
C	TvørtjóðarligOrganization.pdf
D	NationalOrganization.pdf

Innihald

NETVERK - LÝSING **4**

SAMANDRÁTTUR **4**

BAKGRUND **4**

VERANDI STØÐA 5

Møtistøð *5*

Føroya Kommunufelag 5

City of Luleå, Sweden (samanumtekt) 5

City of Oulu, Finland (samanumtekt) 5

Møtistøð á alnótini *5*

Føroya Kommunufelag 5

City of Luleå, Sweden (samanumtekt) 6

Portalar fyri eldri *6*

Føroya Kommunufelag 6

City of Luleå, Sweden (samanumtekt) 7

City of Oulu, Finland (samanumtekt) 7

Onnur netverk og tiltøk *7*

Føroya Kommunufelag 7

City of Luleå, Sweden (samanumtekt) 8

City of Oulu, Finland (samanumtekt) 8

ENDAMÁL **8**

Føroya Kommunufelag 9

City of Luleå, Sweden 9

City of Oulu, Finland 9

VÆNTAÐI ÚRSLIT **10**

AVMARKINGAR **10**

TVØRTJÓÐARLIG ORGANIZATION **10**

NATIONAL ORGANIZATION **10**

TÍÐARRAMMUR **11**

HJÁLPIGØGN **11**

VERKÆTLANARPLANUR **12**

ARBEIÐSHÁTTUR 12

VIRKSEMI 12

TÍÐARÆTLAN 12

UPPLÝSING 12

TILVÍSINGAR 13

NETVERK - lýsing

Samandráttur

OLE2 byggir á úrslit frá tvørtjóðarligu verkætlanini Our Life as Elderly (OLE1) sum endaði í 2006, har denturin var lagdur á at finna loysnir fyri betri livsdygd fyri tey eldri í framtíðini. Hetta var ein verkætlan sum var samfíggjað av EU og teimum luttakandi londunum.

Við betri lívsdygd kann trýstið á tær dýru heilsutænasturnar og stovnsplássini minka. Tí eru fylgjandi øki frá OLE1 tikin út til at fremja í verki í verkætlanini OLE2, NETVERK:

- ✓ Gera ein leist fyri fysisk og óformel møtistøð
- ✓ Møtistøð á alnótini við fokus á tvørtjóðarligar loysnir.

Bakgrund

Parturin um NETVERK frá OLE1 avmarkaði klárt nøkur ynski frá okkara framtíðar eldri og teirra sýn upp á netverking og hvussu hesi kunnu endurskapast og mennast.

Okkara samfeløg hava brúk fyri at møtistøðum har tú kanst vera við uttan eina formliga innbjóðing ella limaskap, fyri at fáa ein kop av kaffi ella vera við í onkrum tiltaki av áhuga. Fysisk møtistøð við hentleikum til at:

- ✓ Birta uppundir so einstaklingar og bólkar av eldri kunnu virka fyri jaligum broytingum
- ✓ Birta uppundir luttøku í menningarligum tiltøkum og bólkum
- ✓ Gera tað møguligt á lokalum støði at fólk kunnu menna teirra egnu førleikar
- ✓ Menna eina kenslu av vinskapi, samstarvi og grannalagshuga fyri at vinna á hindringum millum ættaliðini
- ✓ Menna sambond við aðrar stovnar og organisatiónir.

Møtistøð kunnu eisini vera ein pallur á alnótini. Ein netdepil har fólk kunnu skiftast á hugskotum og finna upplýsingar um tiltøk og tænastu av lokalum áhuga fyri eldri.

Verandi støða

Møtistøð

Føroya Kommunufelag

Nakrar kommunur hava útvegað dagtilhald fyri eldri við skipaðum starvsfólki, ofta ein sjúkarasystir. Tey hava higartil verið samfíggjað við Landsstýrinum sum hevur veitt eitt árligt ískoyti eftir umsókn. Sambært fíggjarlógini fellur hetta ískoyti burtur frá 1. januar 2009.

Nakrar kommunur hava møtistøð har bara mannfólk koma, sokallað ”undirhús”, har teir møtast óformelt um dagin spæla kort og skifta orð um leyst og fast.

City of Luleå, Sweden (samanumtekt)

Luleå er farin undir at organisera 3 fysisk møtistøð. Ætlanin er at opna fjórða staðið á vári 2009. Opningstíðir eru ymist part úr degi eina ferð um vikuna ella hvønn dag. Endamálið er ymist á teimum trimum støðunum, men saman um tikið verður kunnu fólk møtast og hoyra fyrilestrar ella líða á undirhald.

Tað eina møtistaðið leggur upp til at avvarandi kunnu møtast og bliva avlastað. Annað møtistað bjóðar uppá sansastovu. Her kunnu fólk fáa stimulerað sansarnar við ljósi, hita, sandi og havljóði.

Ætlanir at koyra møtistaðini við frívilligum hevur víst seg at vera tungt.

City of Oulu, Finland (samanumtekt)

Eldritænastan í Oulu netverkar við frívilligar felagsskapir. Tað finnast umleið 15 felagsskapir sum eru beinleiðis ella óbeinleiðis í samband við Eldratænastuna, sum bjóða uppá ymsar aktivitetir fyri eldri. Vanligasta tilboðið er ferðaløg og mentanartiltøk.

Ítróttur er samlaður saman í eini skipan sum Eldritænastan og økisterapiin reka.

Eldritænastan heldur eisini aktivitetir fyri bólkar úti umkring. Í hesum bólkum kunnu eldri fáa vinarlag og stuðla uppundir sína vælveru.

Luttøka er gratis í Føroyum, Finnlandi og Svøríki.

Møtistøð á alnótini

Føroya Kommunufelag

Spurnarkanningar frá OLE1 vístu ógvuliga avmarkaða nýtslu av einføldum hentleikum so sum SMS. Sum ein kona segði um hennara brúk av fartelefonini – Eg brúki hana til at svara uppkallum tá eg eri heimanífrá.

Í nøkrum kommunum eru kvøldskúlarnir farnir at bjóða teldufrálæru. Ongin staðfesting finnst av hvussu nógv tey eldri brúka netið.

City of Luleå, Sweden (samanumtekt)
Teldupostur og netbankin eru vanligastu tænasturnar eldri brúka. Minni bólkur brúkar internetið til at lesa bløðini ella røkja interessur[1].

Sambært kanning sum Heims Internetstovnurin gjørdi, brúka 37% av eldri yvir 65 ára netið hvønn dag. Í aldursbólkinum 55-64 er u umleið 73% internetbrúkarar[2].

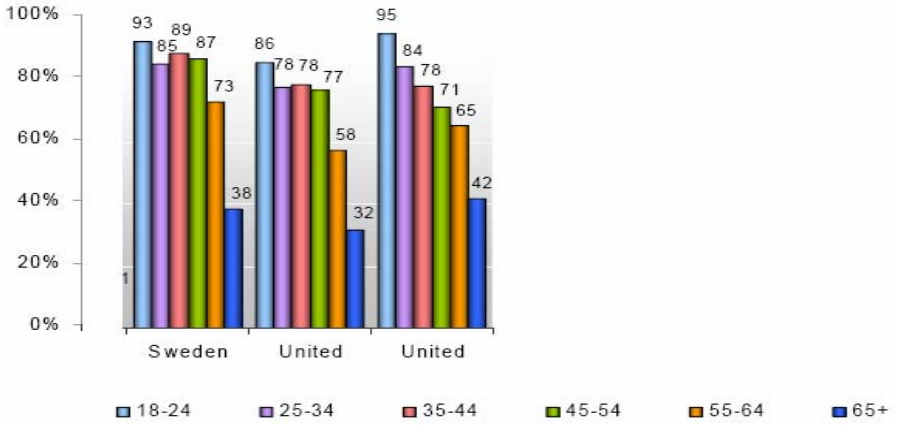

Source: World internet Project, international report 2009

Portalar fyri eldri

Føroya Kommunufelag
Ongir portalar eru á alnótini fyri eldri. Almennir upplýsingar um hvat hendir eru á ymsum portalum og kommunan hevur møguliga almenna upplýsing á síni heimasíðu. Upplýsingar frá landi/kommunu um rættindi til tænastur hjá teimum eldri er ikki samskipað.

Burtursæð frá nøkrum fáum greinum um m.a. eldri og alnótina í kvartalsblaðnum hjá Føroya Tele , finnast næstan ongin lýsingarátøk um eldri.

[1] Source: Olle Findahl, World Internet Institute (TT).

[2] Source: Olle Findahl, World Internet Institute (TT).

City of Luleå, Sweden (samanumtekt)
Luleå hevur portal fyri eldri borgarar www.lulesenior.se , sum er ein heimasíða har pensionistafeløgini røkja sína síðu og dagføra upplýsingar um tiltøk o.l. Aðrir hava eisini møguleika at fáa sínar upplýsingar um tænastur til aldursbólkin.

Her eru eisini tiltøk s.s. **eLSe- eL**earning, sum miðar ímóti at menna og testa telduundirvísing fyri eldri borgarar sum hava ongar ella lítlar royndir í teldubrúki og interneti.

Aðrir portalar finnast sum eru fokuseraðir á eldri borgarar, her ímillum arbeiðsformiðling, har eldri borgarar bjóða sínar royndir og lýsingar eftir starvsfólki.

LuleSenior síðan sum var gjørd í OLE1 hevur vakt áhuga hjá fyritøkum, sum ynskja atgongd til hana fyri síni lýsingarátøk.

City of Oulu, Finland (samanumtekt)
Oulu leggur dent á at menna upplýsingarsamfelag sum samfelag. Hjá AINO kunnu eldri borgarar heinta upplýsingar og góð ráð um tænastumøguleikar. Samband við AINO fæst við at senda teldupost, ringja ella møta upp.

Menning av nýggjari tøkni er øki hjá Almanna- og heilsutænastuni í Oulu. Nógv arbeiði verður lagt í at menna tøkniligar loysnir til tænastutilboðini (fartelefoni, alnótin, hjálpartól). Í AmIE verkætlanini, verður arbeitt við einstaklingaloysnum sum skulu stuðla uppundir betri lívsgóðsku. Í ESKO verkætlanini (um fígging fæst), er ætlanin at arbeiða við fyribyrgjandi tiltøkum og menning av nýggjari tøkni fyri eldri.

Onnur netverk og tiltøk

Føroya Kommunufelag
Kommunurnar veita fíggjarligan stuðul eftir umsókn til m.a pensionistafeløg, bæði árligan og til einstøk tiløk.

Tilboðini eru ymisk frá kommunu til kommunu. Í nøkrum kommunum eru pensionistafeløgini aktiv, aðrastaðni eru ongi aldursmørk fyri tiltøkunum sum eldri eru við í. Flest allar kommunur hava kvøldskúlar har verklig fak eru tey vanligastu. Teldur eru kortini við at vinna fram og eldri vísa serligan áhuga í at samskifta á alnótini.

Familjan er enn týdningarmesta netverkið, men onnur netverk sum t.d. dansifeløg hava eisini týdning. Bingo er tann mest samlandi hendingin, her eru tó flest konufólk.

City of Luleå, Sweden (samanumtekt)
Nýtt tiltak, kallað "set eldri í starv" www.hyrensenior.se, er ígongd. Her kunnu eldri bjóða sínar førleikar fram og fyritøkur/stovnar og privatir kunnu lýsa eftir fólki.

City of Oulu, Finland (samanumtekt)
Í løtuni eru meir enn 30 lokal borgarafeløg í Oulu. Hesi eru luttakarar í demokratisku tilgongdini í øllum í kommununi.

Borgarahúsini hava etablerað seg sum staðið har borgaraluttøka og ávirkan á lokal mál. Í Oulu eru 11 borgarahús sum eru rikin av lokalu borgarafeløgunum og fáa fíggjarligan stuðul frá kommununi. Útgangsstøðið í virkseminum er lokali tørvurin og førleikin. Millum virksemina er frítt internetsamband og teldur.

Endamál

Grundleggjandi endamálið við OLE2 er at fylgja tilráðingum, tørvi og ynskjum hjá okkara eldru gjøgnum eina optimala almenna tænastu við at lúka fylgjandi tvørtjóðligu úrslit frá OLE1:

- ✓ Gera ein leist til fysisk og óformel møtistøð

Endamálið her er til dømis at stimbra pensionistar til at skipa fyri tiltøkum sum útbúgvingarskeið og frívilligt virksemi sum fevna um fleiri ættarlið.

- ✓ Møtistøð á alnótini við fokus á tvørtjóðarligar loysnir.

KT baseraða samfelagið fer at víðka netverkið hjá pensionistum og skapa ein kunningarstreym. Kunningarpallurin kann til dømis geva pensionistunum atgongd til tænastur, umsóknir um tænastur, tiltøk og útveksling millum pensionistar.

- ✓ Verandi heimasíða fyri Luleå

Her hava vit eitt tvífalt endamál. Okkara verandi platformur frá OLE1 skal flytast til ein framtíðar veitara. Har næst skulu øll hini økini fáa atgongd til amboð sum kunnu fremja og lætta um stovnan av fleiri netbygdum til onnur øki.

Føroya Kommunufelag

Endamálið við verkætlanini er at stimbra eldri borgarar til at finna saman í bólkar, at skapa ein virknan og mennandi gerandisdag.

Til tess at røkka hesum máli, eiga tey at finna saman í einum virknum og mennandi umhvørvi, har til ber at skipa fjøltáttað virksemi í samráð við brúkaran.

Virksemið undir hesum hugtakinum eigur í stóran mun at fevna um sjálvboðið arbeiði, har eldri sjálvi eru við til at skapa karmarnar, bæði tá talan er um virksemi fyri fleiri ættarlið saman, og felagsskap fyri eldri sær. Ein bólkur skal gera ítøkiligt uppskot

- ✓ Sum lýsir virksemi tvørtur um ættarliðini
- ✓ Sum skipar sjálvbodna samveru/ stuðul til aðrar eldri
- ✓ Um ”tænstubanka” har veitarar og brúkarar kunnu skráseta seg.

Við teimum møguleikum sum alnótin hevur við sær, ber til at viðka sjónarringin út um bygdagarðarnar.

City of Luleå, Sweden

Eitt av endamálunum er at skapa møguleikar fyri eldri borgarar at møtast á einum IT platformi. Møtistaðið skal vera samlistað fyri óformell netverk og skapan av nýggjum vinarbondum í kringum hugmyndir. Her skal eisini vera møguleiki fyri upplýsingum um frítíðarvirksemi og annað virksemi í kommununi. Hetta skal virka sum ”netverksstova” har kommunan kann á skilagóðan hátt veita borgaranum upplýsing. Her fara hugmyndir á flog og vitan verður latin. Einsamallur er ein sterkur, men einki verður sett ígongd uttan stuðul og undirtøku frá øðrum. Jú fleiri sambond sum verða stovnað jú fleiri møguleikar verða at síggja.

City of Oulu, Finland

Oulu er í ferð við at orða nýggja velferðarskrá fyri tey eldri. Borgararáðið (12-15 fólk yvir 65 ár) luttaka í hesum arbeiði. Ráðsins luttøka er at føra fram sjónarmiðini hjá lokala borgaranum og teimum eldri. Í svari til spurning um teirra meining um borgarahúsini eru flest væl nøgd við virksemið, og hava fleiri hugskot um hvussu tey kunnu betrast.

Í OLE2 verður arbeitt við at Eldraráðið skal skipa fyri at

- ✓ lokalu netverkini verða enn meir hóskandi fyri eldri borgarar
- ✓ meiningar teirra eldri verða tiknar við í strategium arbeiði
- ✓ finna model fyri fysiskum og óformellum møtistøðum.

Væntaði úrslit

- ✓ Ljós verður varpað á viðurskiftini hjá eldri borgarum, sum búgva í egnum bústaði
- ✓ Leistur fyri skipan av einum staði, har allir eldri borgarar kunnu møtast
- ✓ Kommunan fær royndir av orðaskifti við borgaran
- ✓ Eldri sum aktiv í demokratisku tilgongdini
- ✓ Endurlívgan av "tjóðarmentan" sum annars skjótt kann fara fyri bakka
- ✓ Leistur fyri aktivitetir tvørtur um ættarliðini
- ✓ Leistur fyri møtistøð á alnótini
- ✓ Heimasíða fyri eldri stovnað í Føroyum
- ✓ www.LuleSenior.se flutt til nýggjan veitara
- ✓ Frálæra í teldukunnleika, eisini sum fjarlestur
- ✓ Løtt atgongd til upplýsingar fyri eldri á alnótini.

Avmarkingar

Partnarnir í NETVERKI stuðla uppundir týdningin av sosialum netverkum og tað proaktivu fyribyrgingina sum dagligt virki og samvera við onnur skapar.

Tvørtjóðarlig organization

- Verkætlanareigari: Management bólkurin
- Stýrisbólkurin: Ikki tøkt
- Verkætlanarstjóri: Marianne Pedersen
- Verkætlanarbólkur: Lars Mikaelsson, Liisa Kursula Sveiney Sverrisdottir
- Tilvísingarbólkar: pensionistafeløg og líknandi platformar fyri eldri borgarar.

National organization

- Verkætlanareigari: Føroya Kommunufelag
- Stýrisumboð: Albert Ellefsen
- Verkætlanarbólkar:
  - ✓ Føroya Kommunufelag: Hans Jørgensen fyri Vága kommunu,
    Hans Andreas D. Joensen fyri Sunda kommunu,
    Niels Hammer fyri Porkeris kommunu
  - ✓ Lulå, Svøríki: ikki tøkt
  - ✓ Oulu, Finnland: ikki tøkt
- Tilvísingarbólkar: pensionistafeløg og líknandi fyri eldri borgarar
- Kontrol: Uttanríkisráðið.

Tíðarrammur

Gjøgnum verkætlanarskeiðið fara vit í 2008 at arbeiða við at innsavna almenna vitan um Netverk verkætlanina. Í februar 2009 hava vit tað fyrsta uppritið til útinning, og í februar 2010 fara vit at hava eina lýsing av broytingum og nýggjum funktiónum. Vit fara at halda fram við fremjingartilgongdini til mars í 2010 og taka okkum tíð till neyðugar broytingar í tilgongdini. Teir seinastu tríggjar mánaðirnar fara vit at brúka til dokumentatión.

Hjálpigøgn

Fyri at útinna Netverks verkætlanina skulu hóskandi telduforrit og telduútgerð fáast til vega, umframt fototól og bandupptkarar. Eisini verður brúk fyri

- ✓ Hóskandi lesievni
- ✓ Serfrøðingar við hóskandi vitan verða innkallaðir til verkætlanina á ymsum stigum
- ✓ Kanningarferðir heima og uttanlands
- ✓ Ráðstevnur heima og uttanlands.

Verkætlanarplanur

Arbeiðsháttur

Áhugaði verða eyðmerkt og kontaktað á fundum við avvarðandi og/ella í fjølmiðlum.

Veitarar verða eyðmerktir og kontaktaðir.

Luttøkan hjá áhugaðum og veitarum fer fram á fundum, og við beinleiðis ella óbeinleiðis luttøku í verkætlanini.

Útinning fer fram í samstarvi við tey eldri og aðrar avvarðandi.

Virksemi

Sí skjal A: NetworksActivityPlanFinal.pdf

Tíðarætlan

Sí skjal B: NetworksTimePlanFinal.pdf

Upplýsing

Tvørtjóðar aktivitetir og tjóðarlig NÚ støði í ætlanini verða í deplinum tá talan er um tíðindaskriv.

Fyri at náa eldri og øðrum sum kunnu geva íkast til ætlanina fara vit at halda fundir og annan form fyri orðaskifti.

Politikarar verða upplýstir um gongdina í verkætlanini á fundum.

Almennir upplýsingar um verkætlanina verða givnir út í faldarum.

Høvuðsupplýsingarstaðið eru heimasíðurnar, tjóðarligar og verkætlanarsíða.

Heimasíðan hjá verkætlanini er www.ourfuture.eu er portalurin fyri arbeiðsrit hjá verkætlanini, eins og ein pallur hjá teimum sum arbeiða í verkætlanini.

Heimasíðan hjá FKF www.fkf.fo kunnger evni av felags áhuga fyri kommunalpolitikarar og starvsfólk, somuleiðis fyri eina stóran bólk av áskrivaðum við ymsari bakgrund, eisini fólk frá miðlunum.

Heimasíðurnar hjá teimum føroysku pilot kommununum hava mest upplýsingar av lokalum áhuga.

Tilvísingar

Final report NETWORKS (sí http://www.ourfuture.eu/step-1/project-networks.htm, Final_report_Networks_1.0.pdf.

Umsókn til Northern Periphery Program fyri OLE2 (Our Life as Elderly Implementation).